

ΖΗΛΕΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

Η θειά Μαργαρή μὲ κλεισμένα τὰ μάτια, σβησμένη, ζαρωμένη, περισσότερο ἴσκιος παρὰ ἄνθρωπος ζωντανός, ἀνάσαινε μὲ κόπο στὸ κρεβάτι τῆς ἀρρώστειας.

Ὁ Μανώλης, — ὅτι εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο πού δούλευε, — στάθηκε στὴ μέση τῆς κάμαρης καὶ κοιτάχτηκε μὲ τὴ μάννα του πού γεροκομοῦσε τὴν ἀρρωστη.

— Τί εἶπε ὁ γιατρός; τὴ ρώτησε σιγά.

— Εἶπε, πῶς ἐδῶ στὸ σπίτι δὲ μπορεῖ νὰ τῆς κάνουμε ὅ,τι πρέπει. Πές της το λοιπὸν ἐσύ.

Ὁ νέος χαμήλωσε τὰ μάτια σκεπτικός. Ἔπειτα ζύγωσε στὸ κρεβάτι, ἔσκυψε στὸ πρόσωπο τῆς γρηῆς καὶ φώναξε τρυφερά:

— Θειά! θειά! πῶς πᾶμε; πᾶμε καλύτερα;

Τὰ σουρωμένα μάτια ἀνοίξαν μιὰ στάλα μ' ἀποκάρωση καὶ τὸ κεφάλι κουνήθηκε σὰν ἀπογοητευτικά.

— Ἐγὼ λέω, θειά, πῶς καλά θάτανε, νά! πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ, νᾶχες ὅτι διατάζει ὁ γιατρός· ὅλα τὰ μέσα σου. Νᾶχες καὶ μιὰ γυναίκα πού νὰ σὲ γνοιᾶζεται, ἐπὶ τοῦτο, κατάλαβες; ἢ μητέρα βλέπεις εἶναι γερόντισσα κι' αὐτή, τί νὰ σοῦ κάνει; . . . Καὶ πρέπει νὰ γίνεις καλά, θείτσα μου.

Ἡ ἀρρωστη περίμενε ν' ἀκούσει πού θὰ φτάσει αὐτὸς ὁ πρόλογος καὶ τὰ μάτια της κλεισμένα παίζανε νευρικά.

—Θέλεις, λέω, τελείωσε ὁ Μανώλης, νὰ σὲ πᾶμε σ' ἓνα νοσοκομεῖο, σὲ μιὰ κλινικὴ;

—Ὅχι! εἶπε ἡ ἄρρωστη ξερὰ.

—Καλά, θειά, ὅταν δὲ θέλεις ἐσύ. . . Ἐγὼ γιὰ τὸ καλύτερο στὸ λέω, ξέρεις πόσο σ' ἀγαπῶ.

Παραπίσω ἢ μητέρα του, ἐρεθισμένη ἀπὸ τὴν αἰσθηματικὴς περιστροφές, στενοχωρημένη καὶ ἀπὸ τὴν ἄρνηση ποὺ θὰ κρατοῦσε ἀκόμα τὴν ἄρρωστη στὸ σπῆτι της, τὸν τραβοῦσε ἀπὸ τὸ σουρτουῦκο.

—Πές της το παστρικά λουπόν! τοῦκανε μὲ νοήματα. Τελείωνε!

Ὁ Μανώλης τραβήχτηκε παραπίσω φουρκισμένος καὶ εἶπε πνιχτά:

—Ἄ! μὰ τὸ σταυρό! τί μὲ τραβᾶς ἀπὸ τὸ τζουμπέ; νὰ τὴν πεθάνουμε;

Ἐστερα γύρισε κοντὰ στὴν ἄρρωστη καὶ ἔκατσε στὸ κρεβάτι.

—Λουπόν, θειά, ὅπως θέλεις. Μοναχὰ ποὺ στὴν κλινικὴ θὰ γινόσουνα μιὰν ὥρα ἀρχήτερα καλὰ καὶ γρηγόρα θὰ δυνάμονες.

—Θέλεις ἐσύ; μουρμούρισε ἡ γρηὰ μὲ σβησιμένη φωνή.

—Ἐγὼ; βέβαια τὸ θέλω,

—Τότενες τὸ θέλω καὶ ἐγὼ, ψυχὴ μου, εἶπε καὶ ἐκείνη μὲ ἄμετρη τρυφεράδα.

Ἄμ πῶς νὰ μὴν τὸ θελήσει ἡ φτωχιά, ἀφοῦ τόθελε ὁ ἀνιψός της; αὐτὸ τὸ χρυσὸ παιδί ποὺ τῆς ἔκανε καλὴ τὴν στερημένη ζωοῦλα της. Εἶχε τὴν ἀδερφάδες της, εἶναι ἡ ἀλήθεια, μὰ κεῖνες εἶτανε ἄλλο πρᾶμα. Εἶχανε μὲ τὰ πολλὰ τοὺς τὰ χρόνια, σὰν ἀποτραβηγμένο τὸν ἑαυτὸ τοὺς γιὰ λογαριασμό τοὺς πιά, μὲ τὴν καλωσύνης καὶ τὴν ιδιοτροπίες τοὺς στερεωμένες. Σὰν τοὺς βράιχους ποὺ πήρανε τὸ τελειωτικὸ τοὺς σχῆμα καὶ καθισμένοι σ' ἓνα κομμάτι γῆς, βλεποῦνε ἀτάραχοι ὀλογύρα τὸ τί γίνεται.

Ὁ Μανώλης; ἄλλο πρᾶμα. Εἶτανε καὶ σήμερα, ἀπάνω στὰ εἴκοσι χρόνια του, ὁ ἀπλαστός ἀκόμα πηλός, τὸ τρυ-

φερό λουλουδι, ἡ διάφανη καρδοῦλα πού ἀποδίνει σὰν καθρέφτης τὸν πόνο καὶ τὴ χαρὰ σου.

Σὰν ἀπόμεινε χήρα ἡ θεῖα Μαργαρή χρόνια πίσω καὶ δὲν εἶχε πού νὰ γύρει τὸ κεφάλι, εἶναι ἡ ἀλήθεια πὼς ἡ Φωτεινὴ τὴν περίλαβε. Αὐτὴ, πού εἶχε ἀκόμα τὸν ἄντρα της μὲ τὴν καλὴ του σειρά,—ἐργολάβο σ' οἰκοδομὲς—πού εἶχε τὸ παιδάκι της κ' εἶχε τὴ ζέστα τοῦ σπιτικοῦ. Μὰ ἡ Φωτεινὴ εἶτανε παραχαϊδεμένη κι' αὐταρχικὴ, δὲν ὑποχωροῦσε ποτέ, ἔκρουβε τὶς ἀγάπες της κι' ἄφινε ἐλεύθερες τὶς ἰδιοτροπίες της. Ἔτσι ἡ Μαργαρή, γλυκειὰ κι' ἀγαπησιάρια, θαρροῦσε πολὺ συχνὰ βάρος τὸν ἑαυτὸ της κ' ὑπόφερνε. Ἡ ἄλλη ἀδερφή της ἡ Πασώ, παντρεμένη κι' αὐτὴ, τὴν παρηγοροῦσε πάντα, ἀλλὰ δὲν τῆς ἔλεγε ποτὲ νὰ πάει νὰ κάσει στὸ δικό της σπίτι. Μὰ θάτανε τάχα κ' ἐκεῖ καλύτερα; ἐδῶ τὸ ἐλάχιστο, ὁ Μανωλάκης, ἓνα γλυκὸ παιδί, ἡμερὸ σὰν ἀρνάκι, τῆς ἔδινε μιὰ ξανάσαση. Ὅταν εὔρισκε μπροστά της τὶς παραξινιὲς ἢ τὴν ἀδιαφορία, ἔπαιρνε στὴν ἀγκαλιά της τὸ παιδί κι' ἀναπαύονταν ἡ ψυχὴ της. Ἦ ἀγάπησε καλύτερα ἀπὸ δικό της. Περίμενε τὴν κάθε χαρὰ της ἀπ' αὐτό, ὀρκίζονταν στ' ὄνομά του, θὰ θυσίαζε καὶ τὴ ζωὴ της γιὰ χάρη του.

Ὁ Μανώλης, πού εὔρισκε πιὸ πολλὰ χάρδια σ' αὐτὴν παρὰ στὴ μάννα του, τῆς ἀφοσιώθηκε. Στὴν ποδιὰ τῆς θεῖας σιγουρευόνταν σὰν γύρευε ἡ μητέρα του νὰ τοῦ τὶς βρέξει στὴν ἀγκαλιά της ἔγερνε τὸ κεφαλάκι του σὰ νύσταζε. Σ' αὐτὴν ἐξηγοῦσε τὰ παιχνίδια του γιατί εἶχε τὴν ὑπομονὴ νὰ τὸν ἀκούει, καὶ μέσα στὶς βαθειὲς τσέπες τοῦ φουντωτοῦ φουστάνιου της, βουτοῦσε τὰ χεράκια του μὲ τὸ ἐλεύθερο. Ἐκεῖ, μαζὶ μὲ μιὰ δαχτυλίδι, ἓνα κλειδί καὶ κάμποσα κουμπιὰ, ψάρευε καὶ κανένα κουφέτο, κανένα καρδί φυλαγμένο γι' αὐτόν.

Ἡ μητέρα του ἔβλεπε μὲ δυσανεστημένο μάτι τὴν ἀφοσίωση τοῦ παιδιοῦ. Σὰν ἔχασε μάλιστα κι' αὐτὴ τὸν ἄντρα της, τῆς κόστιζε περισσότερο βλέποντας πόσο ὁ Μανώλης ἀγαποῦσε τὴ θεῖα.

Ὅταν ἡ Μαργαρή κατάλαβε τὴν ἀδυναμία τῆς Φωτεινῆς,

ἄρχισε νὰ φυλάγεται, νὰ μὴν τῆς δίνει ἀφορμὲς καὶ πικραίνεται. Αὐτὴ ποὺ δὲ γίνηκε ποτὲ μητέρα, ἔννοιωθε καὶ δικαίωνε τὴν ἀδερφήν. Ὡστόσο εἶτανε δύσκολο νὰ κρύβει πάντα τὴν ἀγάπην της. Γι' αὐτὸ κ' ἡ ζήλεια τῆς μητέρας δὲν ἠσούχαζε. Σιγὰ σιγὰ εἶχε καταστήσει σὰ μιὰ ἔχθρα. Ἐχθρα ποὺ ντρέπονταν τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴν της, δὲν εἶχε μοῦτρα νὰ ξεσπάσει καὶ σιγὸβραζε καιροὺς καὶ χρόνια. Ἀπὸ τὰ μικράτα τοῦ Μανωλάκη ὡς τὰ σήμερα ποὺ εἶτανε ἄντρας, αὐτὸ τὸ σαράκι δὲν παράτησε τὴ Φωτεινὴν. Τοῦ κάκου λογιεύονταν, τοῦ κάκου συμπονοῦσε τὴ Μαργαρή, ποὺ δὲν εἶχε ἄλλη χαρὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ παιδιοῦ. Ἡ ζήλεια της δὲν ἔπαιρνε ἀπὸ λόγια. Τῆς φαίνονταν τῆς Φωτεινῆς πὼς ἡ ἄλλη τῆς ἔκλεβε τὸ γυιό της. Τὴ ζήλευε κ' ὅταν ἀκόμα τούραβε τὰ ρούχα του, τοῦ συγύριζε τὴν κάμαρα, τὸν γεροκομοῦσε σὰν ἀρρώστιανε. «Θὰ μοῦ τὸ χαλάσης ἐσὺ μὲ τὰ χὰίδια σου!» τῆς φώναζε. Δὲν ἠθέλε τὰ χὰίδια τῆς θειᾶς, μὰ δὲν τῆς ἄρεζε καὶ νὰ τῆς τὸ μαλώνει. «Ἐγὼ, μονάχα ἐγὼ ἔχω τὸ δικαίωμα», ἔλεγε. «Καὶ νὰ τὸ μαλώσω, καὶ νὰ τὸ σκοτώσω ἀκόμα!»

Κουβέντιαζε ὁ Μανώλης μοναχὸς μὲ τὴ Μαργαρή; Καὶ τότε ἡ Φωτεινὴ ζήλευε. Τῆς γνοιάζονταν καμμιὰ ἰδιαίτερη δουλειά; Τὴν ἔπιαναν στενοχώριες. Ἐφερνε ὁ νέος τίποτε λιχουδιὰς γιὰ τὶς γρηῆς του; Πετιοῦνταν ἡ μητέρα καὶ τάπαιρνε ἀπὸ τὰ χέρια του γιὰ νὰ κάνει αὐτὴ μερδικὸ στὴ θειά, κ' ὄχι ἐκεῖνος.

Ἀὐτὴ ἡ ζήλεια ποὺ τῆς φαρμάκωνε τὴ ζωὴ, τὴν ἔκανε συχνὰ δύστροπη καὶ κακιὰ.

Ἔτσι, σὰν ἀρρώστησε βαρειά ἡ θειὰ Μαργαρή κ' εἶπε ὁ γιατρὸς πὼς ζεῖ καὶ δὲ ζεῖ, μέσα στῆς Φωτεινῆς τὴν καρδιά πέρασε φευγάτα κάτι ποὺ ἔμοιαζε χαρὰ. Θάμενε λοιπὸν μοναχὴ μὲ τὸ γυιό της! Θὰ ξανάβρισκε ὀλάκερη τὴν ἀγάπην του!

Ὅμως ἡ ἀρρώστια αὐτὴ τὴ μαρτύρησε, γιὰ τὴν ὁ Μανώλης, γυρίζοντας γραμμὴν στὸ σπίτι ἀπ' τὴ δουλειά του, πήγαινε καὶ κολλοῦσε στὸ μαξιλάρι τῆς θειᾶς. Ἡ ἀρρώστια τραβοῦσε σὲ μᾶκρος, ὁ Μανώλης δίπλωνε τὶς περιποιήσεις του

κ' ἢ μητέρα ὑπόφερενε γι' αὐτό. Τὸν εἶχε χάσει πιά ἀπὸ κοντά της. Ἡ ζωὴ τους, μὲ τὸ ἔκτακτο τῆς ἀνημπορίας ρεμπέλειψε, εἶταν ἡ ἀλήθεια. Καὶ στὴν ὥρα τοῦ φραγητοῦ ἀκόμα, καθὼς ἐκεῖνος κάτι τύχαινε νὰ γνοιάζεται τῇ θεῖᾳ, ἀργοῦσε νὰ φανεῖ σὰν τοῦ φώναζαν. Ἡ μητέρα του κάθονταν στὸ τραπέζι μὲ πῆσμα, δὲν τὸν περιμένε πιά, καὶ τοῦ πετοῦσε μὲ θυμὸ, πὼς τὸ σπίτι τους κατάντησε ξενοδοχεῖο. "Ἄλλες πάλι φορές, τὸν ἔπαιρνε μὲ τὸ καλὸ σὰν τὸν ἔβλεπε στὴν κάμαρα τῆς ἄρρωστης.

— "Αἶντε, Μανωλάκη μ', σήκω μιὰ στάλα. Κάνε καμμιὰ βόλτα νὰ πάρεις λίγον ἀέρα.

— "ὦω! δὲν ἔχω ὄρεξη, μητέρα, ἔκανε ἐκεῖνος πού ποτὲ δὲν μάντεψε τὴ ζήλεια αὐτῆς.

Τότε ἡ Φωτεινὴ συλλογίστηκε πὼς καλὰ θάτανε νὰ βάζανε τὴν ἄρρωστη σ' ἓνα νοσοκομεῖο, καὶ τοῦ τὸ σφύριξε τοῦ γιατροῦ. Θὰ τραβούσανε ἔξοδα, μὰ δὲν τὴν ἔγνοιαζε. Θὰ ξανάμπαινε τὸ σπίτι της στὴν τάξη του, θὰ ἠσύχαζε κ' αὐτὴ ἀπὸ τοὺς κόπους. Τὸ σπουδαιότερο, ὁ σκοπός, πού δὲν τὸν μολογοῦσε καθαρά, εἶταν πού θὰ ξεκολλοῦσε ὁ Μανώλης ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς ἄρρωστης. Γιατὶ μπορεῖ καὶ ν' ἀρρώσταине στὸ ὕστερο τὸ παιδί, δικαιολογοῦνταν στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ της. Ὅστοςο καὶ γιὰ τὴ Μαργαρῆ καλύτερα. Μέσα στὸ νοσοκομεῖο θάχε ὅ,τι χρειάζεται: τοὺς γιатρούς, τὰ γιατροσόφια καὶ τὶς νοσοκόμες ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της.

Σὰν πῆρανε μάλιστα καὶ τῆς ἴδιας τὴ συγκατάθεση, ἡ Φωτεινὴ ἠσύχασε. Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ χαρεῖ τὴν ἠσυχία της γιὰ τὸ ἄλλο πρωῖνό, ἡ ἄρρωστη βάρηνε μονομιᾶς ἀπάντεχα. Ὁ γιатρὸς ἦρθε, τὴν εἶδε, κ' εἶπε νὰ μὴν τὴν κουνήσουνε γιὰ τὴ δὲν ἔχει πολλὰς ὥρες ἀκόμα ζωὴ.

Ἡ Μαργαρῆ μὲ κλεισμένα μάτια, δὲν καταλάβαινε τίποτε ἀπὸ τὴν γένονταν γύρω της. Μὲ κόπο τὸ πέτο της ἀνεβοκατέβαινε, ἡ ἀνάσα της ἦτανε βαρεῖα καὶ τραχεῖα σὰ νὰ ξεριζώνονταν κάθε φορὰ μὲ τὴν ψυχὴ της.

— Πεθαίνει! εἶπε σιγὰ ἡ Φωτεινὴ καὶ δυὸ στάλες φάνηκαν στὰ μάτια της. "Ὅσο κ' ἂν δὲν μόνιαζε μαζί της πάντα, ὅσο κ' ἂν ἡ ζήλεια της τὴν ἐχθρεύτηκε, ὅσο κ' ἂν φευ-

γάτα φηθήθηκε νὰ λείψει, μπροστά στοῦ ἐπιθανάτιο κρεβάτι ἔννοιωσε μέσα της νὰ ξεκλονίζεται τρικυμισμένος ἐκεῖνος ὁ βαθύς σύνδεσμος ὁ ἀδερφικός.

—Νὰ τὴν μεταλάβουμε, εἶπε ἡ Πασώ.

—Πρέπει νὰ τῆς τὸ ποῦμε μὲ τρόπο, συμβούλεψε ἡ Φωτεινή. Ἄν ἀνοίξει τὰ μάτια καὶ ἰδεῖ ἄξαφνα ἕναν παπὰ μπροστά της;

—Ναί, μὲ ἂν χασομερήσουμε ἔτσι, θὰ τὴν πάρουμε στοῦ λαιμοῦ μας.

Ἡ Φωτεινὴ ὅμως ἀντιστάθηκε:

—Δὲ μὲ ἀρέσει ἐτοῦτο, ἀδερφή. Τῶν ἀγίω Θεοδώρωνε μετάλαβε. Σὲ αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ δὲ σκότωσε, παστρικάει εἶναι ἡ ψυχοῦλα της. Ἄς τινε νὰ πεθάνει ἐν εἰρήνῃ. Τὸ κρῖμα ἀπάνω μου.

Ὁ Μανώλης σὰν ἦρθε ἀπὸ τὴ δουλειά του στοῦ σπιτί, ἔννοιωσε ἀπὸ κάτω, ἀπὸ τὴ σκάλα, μία πυκνὴ μυρουδιά ἀπὸ λιβάνι καὶ κερί.

Ἡ μητέρα του τὸν δέχτηκε στοῦ κεφαλόσκαλο καὶ τὸν ἀγκάλιασε.

—Πάει, παιδάκι μου. Νὰ μοῦ ζήσεις ἐσὺ.

Ἐκεῖνος στάθηκε στὴν πόρτα τῆς νεκρικῆς κάμαρης μὲ τὰ καπέλλο στα χέρια. Τὰ νέα του μάτια ἀντίκρουζαν πρώτη φορά ἀπὸ τόσο κοντὰ τὸ θάνατο, γιατί σὰν πέθανε ὁ πατερας του εἶτανε μικρὸς ἀκόμα. Εἶχε περιμεῖνῃ τὸ τέλος τῆς θειᾶς του μὲ τὴν ἀγωνία ποὺ δίνει ἡ ἰδέα μιανῆς καταστροφῆς. Τώρα, κοιτάζοντας τὸ ἥσυχο πρόσωπο τῆς νεκρῆς κάτω ἀπὸ τὶς ἀναμμένες λαμπάδες, δὲν εὑρίσκει καθόλου ἄγριον τὸ θάνατο. Ξαφνιαζόνταν μάλιστα ποὺ δὲν τοῦ ἔρχονταν δάκρυα.

Ἡ ἄξαφνα μιὰ γειτόνισσα μπῆκε στὴν κάμαρη. Ἐσκυψε, ἀνασπίαστηκε τὴ νεκρὴ καὶ ξέσπασε σὲ θρήνο μεγάλο. Τὰ πένθημα ροῦχα της δείχνανε πὼς θυμοῦνταν κάποιον δικὸν της καημό.

Τότε, πρῶμα παραῆξενο! στοῦ ξέσπασμα τοῦ ξένου πόνου ποὺ ἤξερε τὸν ἑαυτό του, ὁ Μανώλης ἔννοιωσε τὸ στήθος του νὰ ξεσκίζεται. Τώρα, κι ὁ δικὸς του καημὸς ξεκαθα-

ρίζονταν μέσα του. Ναί, εἶταν ἀλήθεια. Ἔχανε γιὰ πάντα τὴ δευτέρα αὐτὴ μητέρα πού τόσο τὴν ἀγάπησε.

Καὶ μονομιᾶς τὰ μάτια του γιόμισαν δάκρυα. Δάκρυα ὀρηκτικά, ἀβάσταχτα. Σίμωσε τὴν πεθαμένη θειά, καὶ μὲ τὸ πρόσωπο χωμένο στὶς ἀπαλάμες, θρήνησε σὰ μωρὸ παιδί. Ὑστερα, ἀναγκάστηκε νὰ πάει νὰ τρέξει καὶ νὰ κανονίσει γιὰ τὴν κηδεία. Καὶ σὰν ἔσωσε τὶς δουλειές, πῆγε καὶ κάθισε ξανά, κοντὰ στὸ νεκροκρέβατο. Δὲν ἤθελε νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ, ὡς πού νὰ τὸ σηκώσουν. Ἀέριζε κάθε τόσο τὴν κάμαρη, ξεφτύλωνε τὰ κεριά, στέκονταν καὶ κοίταζε τὴν πεθαμένη καταπρόσωπο. Τὴν κοίταζε κι' ἀναμετροῦσε τὶς χάρες της. Σ' αὐτὴ τὴν καλὴ θειά, πού δὲ μάλωνε, δὲ φώναζε, πού μαζεῦονταν σὰ γκρίνιαζαν οἱ ἄλλοι, πού μόνο γλυκὰ λόγια εἶχε γιὰ τὸν καθένα, ὁ Μανώλης χρωστοῦσε πολλά. Χρωστοῦσε αὐτὴ τὴν ἀτίμητη τρυφεράδα, πού σὰν ἀπριλιάτικος κῆπος πλημμυροῦσε τὴν ἐνθύμηση τῆς παιδιαστικῆς ζωῆς του. Σήμερα πού ἔχανε τὴ γυναίκα αὐτή, τοῦ φαίνονταν πὼς ὀρφάνευε.

Ἡ μητέρα του πηγαινοέρχονταν ἀπόξω στὸ διάδρομο, γιὰ τὶς δουλιές της. Τὸν ἔβλεπε ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα τῆς κάμαρης, κ' ἐννοιωθε ξαφνιασμένη, πὼς καὶ τώρα ἀκόμα, τῆς ἔκανε κακὸ ἡ ἀγάπη τοῦ Μανώλη σ' αὐτὴ πού πέθανε. Ἡ ἴδια ἐννοιωθε τὸν ἑαυτὸ της σὰ λησμονημένον.

«Δὲ μὲ συλλογίζεται ἐμένα» ἔκανε ἀπὸ μέσα της μὲ παράπονο. Μὰ καὶ πεθαμένη λοιπὸν ἡ Μαργαρή θάπαιρνε τὸ μερδικὸ της ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ γιοῦ της; Τότε τί μητέρα εἶναι λοιπὸν αὐτή; Σὲ τί ξεχωρίζει ἀπὸ μιὰ θειά, σὲ τί;

Ὅσοσο καταλάβαινε ἡ Φωτεινὴ, πὼς ὅ,τι στοχαζόνταν εἶτανε σὰ μιὰ τρέλλα. Μὰ μήπως δὲν εἶχε πάθει πραγματικά μιὰ ψύχωση; Ἡ ζήλεια πού ἔκανε πὼς ἀποκοιμήθηκε λίγες ὥρες πρὶν, μπροστὰ στὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου, τώρα ἀνοίγε πάλι σιγὰ σιγὰ τὰ μάτια κι' ἀνακλάδιζε τοὺς μακρεῖς πλοκαμούς της.

Ἡ Φωτεινὴ δὲ βίασταξε. Ἔσκυψε ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ φώναξε τοῦ Μανώλη νὰ σηκωθεί πιά ἀπὸ κεῖ! Μὰ ὁ νέος δὲν τὴν ἄκουσε. Ἐκείνη ἔφυγε στενοχωρημένη κι' ὅταν

κάποια στιγμή τὸν εἶδε νὰ ξανακλαίει μὲ τὸ μέτωπο ἀκκουμισμένον στὸ ξύλο τῆς κάσας, ἔννοιωσε σὰ μιὰ λιγοψυχία. «Γιὰ μένα δὲ θάκλαιε περισσότερο», συλλογίστηκε ἡ Φωτεινὴ καὶ μιὰ ζαλάδα τῆς θάμπωσε τὸ φῶς της. Τότε σὰ μιὰ ἀόριστη, παράξενη εὐχαρίστηση πέρασε ἀπὸ τὴν καρδιά της, μὲ τὴν ἰδέα πὼς μποροῦσε ἡ ἀρρώστεια της κι' ὁ θάνατός της ἀκόμα νὰ τῆς φέρουν κοντά της τὸ γυιό της τρομαγμένον κι' ἀφωσιωμένον.

Ἀληθινὰ ζαλισμένη πῆγε μέσα καὶ γύρευε λίγο νερό. Ἡ ἀδερφή της τὴν εἶδε κατακίτρινη καὶ κόπηκε τὸ αἷμα της. Τὴν ξάπλωσαν στὸ σοφά, τὴν ξεκούμπωσαν, τῆς κάνανε ἀέρα. Ἐτρεξε ἡ Πασῶ στὸν ἀνιψιό της καὶ σαστισμένη φώναξε:

—Μανωλάκη, ἡ μητέρα σου!

Ὁ νέος ἀπὸ τὴν τρομάρα του σκόνταψε τρέχοντας. Κι' ὅταν ἡ Φωτεινὴ τὸν εἶδε ἔτσι ἀνήσυχον ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της, ἔννοιωσε μιὰ τέτοια γλυκεῖα ἀνάπαση, ποὺ τῆς φάνηκε πὼς θὰ ξαναλιγοθυμήσει, ἀλλὰ ἀπὸ εὐτυχία.

—Νὰ μὴ σηκωθῆς, μητέρα! νὰ μὴν πᾶς στὴν κηδεῖα. Τ' ἀκουσε; εἶπε ὁ Μανώλης κ' ἔκατσε κοντά της.

—Ὅχι! ὄχι! φώναξαν οἱ ἄλλες οἱ γυναῖκες ὀλογύρα.

—Αὐτὸ ἔλειπε! ἔκανε κ' ἡ Πασῶ. Νὰ κάτσει ἐδῶ! Θὰ πᾶω ἐγώ, τὸ ἴδιο κάνει.

Ἡ Φωτεινὴ ὅμως ποὺ εἶτανε καλὰ τώρα, ἀντιστάθηκε.

—Ἄμ θὰ πάω, παιδί μου, καλὰ εἶμαι, κ' ἔκανε νὰ σηκωθεῖ.

—Ἄ! ὄχι! ἔκανε κι' ὁ Μανώλης αὐστηρά. Δὲ θὰ σ' ἀφίσω. Τί; θέλεις νάχουμε τίποτε φασαρίες;

Τώρα οἱ παπάδες ἀνέβαιναν, κι' ὁ κόσμος στριμώνονταν στὸ ἔμπασμα τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ Πασῶ μπαινόβγαινε καὶ βόλευε τὰ πάντα.

—Μὰ νὰ μὴ συνιροφῆσω ἐγὼ τὴν ἀδερφή μου; μισόκλαψε ἡ Φωτεινὴ.

—Ὅχι! ὄχι! ξανάπε ὁ Μανώλης. Καὶ καθὼς εἶτανε ὦρα νὰ πάει ν' ἀκολουθήσει τὴν κηδεῖα, σηκώθηκε ἀπὸ κοντά της.

Ἡ μάννα του τὸν κοίταξε ὄρθιον, μὲ τεντωμένα τὰ μάτια της, καὶ μιὰ στενοχώρια τῆς φούντωνε τὸ προσώπο.

Τότε ἡ ζήλεια της μηχανεύτηκε ἓνα τελευταῖο σχέδιο.

— Δὲ μπορῶ νὰ κάτσω στὸ σπίτι, σκιαζομαι, προφασίστηκε. Δὲ μπορῶ νὰ κάτσω μοναχή!

— Ποιὸς τότε; ἀπόρησε ὁ Μανώλης. Θὰ κάτσει κ' ἡ κυρὰ Κατίνα, κ' ἡ Ἑλένη, κ' ἡ . . .

— Ἄλλο πράμα! Ἄν πεθάνω στὸ μεταξύ καὶ δὲ σὲ ἰδῶ; Ἄν μούρθει τίποτε κ' ἐμένα; τὸ συλλογίστηκες; Κάτσε, Μανώλη μου, κ' ἐσύ.

Ὁ νέος κοντοστάθηκε στενοχωρημένος πολὺ. Τί νὰ κάνει; Ἄν ἀθελά του φέρει ἓνα μεγάλο κακό; Καλά, ἡ θειά του εἶτανε πεθαμένη πιά, δὲν εἶχε τὴν ἀνάγκη του. Μὰ ἡ μητέρα του;

— Ἐγνοια σου, εἶπε στὸ ὕστερο, φοβισμένος κι' αὐτός. Θὰ κάτσω. Μὴ συγχίζεσαι ἄλλο. Καὶ κάθισε μελαγχολικός.

Ἡ Φωτεινὴ ἔγυρε τὸ κεφάλι κατὰ τὸν τοῖχο, εὐχαριστημένη, ποὺ ἡ ζήλεια της εἶχε τὴν τελευταία στιγμή μιὰ τέτοια νίκη. Ὅμως μέσα της, κατάβαθα, μιὰ τύψη ροκάνιζε τὴν καρδιά της.

Μὴ μπορώντας νὰ τὴν ὑποφέρει, εἶταν ἔτοιμη τὰ τοῦ πεῖ νὰ τὴν ἀφίσει αὐτήν, νὰ πάει κοντὰ στὴν ἄλλη. Ὅμως τὴν ἴδια στιγμή, γύρισε, τὸν κοίταξε, καὶ μοναχὰ ἀλλοιωτικά λόγια βγήκανε ἀπ' τὸ στόμα της:

— Μανώλη μου, εἶπε μὲ συγκίνηση, θὰ κάνουμε τῆς θειάς σου ἓναν τάφο καλόν. . . .

ΚΛΕΑΡΕΪΗ ΔΙΠΛΑ ΜΑΛΛΑΜΟΥ

